

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
13/1986-87 med anledning av landskapsstyrelsens framställning till

- 1) tjänstemannalag för landskapet Åland,
- 2) landskapslag om införande av tjänstemannalagen i landskapet Åland,
- 3) landskapslag angående ändring av 4 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse, samt
- 4) landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av avgångsbidragsförordningen.

Landstinget har den 24 november 1986 inbegärt lagutskottets yttrande över framställningen. Utskottet, som hört lagberedningssekreteraren Birgitta Björkqvist, byråchefen Jörgen Erlund, ordföranden för AKAVA-Åland r.f., lektorn Karl-Johan Edlund, organisationssekreteraren i TOC-TÅ r.f. Tuula Mattsson och sekreteraren i FOA-Å r.f., ltl Britt-Marie Lund, får härmed vördsamt anföra följande.

I framställningen ingår förslag till en helt ny tjänstemannalag för landskapet Åland. Den föreslagna lagen avser att helt eller delvis ersätta åtta tidigare gällande författningar, av vilka flera redan är betydligt föråldrade. Den föreslagna nya tjänstemannalagen kommer i vissa avseenden att tillämpas jämsides med nu gällande lagstiftning och även i övrigt erfordras en längre övergångsperiod, varför till framställningen ansluter sig ett särskilt förslag till landskapslag om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland. I framställningen ingår dessutom ett förslag till ändring av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse, vari vissa bestämmelser om lantrådets ställning föreslås ändrade. Ytterligare föreslås att rikets avgångsbidragsförordning antas att gälla som blankettlag i landskapet.

Ett viktigt motiv för den föreslagna nya lagstiftningen har varit att modernisera bestämmelserna om tjänstemännens rättigheter och skyldigheter, att komplettera bristerna i gällande lagstiftning och i viss mån även att kodifiera den praxis som under åren utvecklat sig. Bestämmelserna rörande tjänstemännens rättigheter och skyldigheter föreslås vidare förenhetligade i högre grad än vad nu är fallet. Samtidigt är avsikten att lagstiftningen rörande tjänstemän i högre grad än tidigare skulle närma sig arbetsavtalslagstiftningen. Ett allmänt motiv för den nya lagstiftningen är även att höja tjänstemännens effektivitet och förvaltningens prestationsförmåga samt att sträva till en större flexibilitet inom landskapsförvaltningen.

Bland de viktigare förslagen i framställningen kan nämnas ett förenhetligande av de olika typerna av tjänsteförhållanden. I framtiden skulle i huvudsak två typer av tjänstemän finnas, nämligen ordinarie tjänsteman och tillfällig tjänsteman. I förslaget ingår även enhetliga bestämmelser om uppsägning av tjänsteförhållande. Ett tjänsteförhållande skall i framtiden kunna sägas upp såväl av landskapsstyrelsen som av tjänstemannen själv. Enligt gällande lagstiftning kan en ordinarie tjänsteman endast i undantagsfall entledigas av landskapsstyrelsen. Bestämmelser om uppsägningstidens längd kommer i framtiden att intas i tjänstekollektivavtal. Andra centrala punkter i framställningen är förslag om att tjänsteman i vissa fall kan utnämnas på provotid, allmänna bestämmelser om hur tjänsteman skall bemötas i sitt tjänsteförhållande samt bestämmelser om förflyttning och omplacering av tjänsteman vilka ersätter nuvarande bestämmelser om rätt att bli uppförd på indragningsstat. Förslaget innehåller även stadganden om avgångsbidrag och periodisk ersättning.

Utskottet har konstaterat att den föreslagna lagstiftningen berör ett stort antal tjänstemän. Det är väsentligt att bestämmelser av detta slag hålls på en aktuell nivå och utformas så att de grundläggande rättigheterna och skyldigheterna för såväl landskapsstyrelsen som berörda tjänstemän klart framgår av lagstiftningen till den del förhållandena inte regleras genom tjänstekollektivavtal. Mot den bakgrunden finner utskottet framställningen behövlig och ändamålsenlig. Gällande lagstiftning är både splittrad och i många avseenden föråldrad.

I den statstjänstemannalag riksdagen senaste år antog och som i flera avseenden använts som förebild för framställningen ingår bestämmelser om tjänstemannanämnder. Dessa nämnder har två huvudsakliga uppgifter, att påföra tjänsteman disciplinstraff samt att fungera som en sådan instans hos vilken statstjänsteman kan yrka på rättelse i beslut angående uppsägning samt förflyttning till annan tjänst vid samma ämbetsverk. Landskapsstyrelsen föreslår att tjänstemannanämndernas uppgift beträffande disciplinärt förfarande i landskapet skulle handhas av landskapsstyrelsen. I frågor rörande uppsägning och förflyttning föreslås inget rättelseförfarande. Landskapsstyrelsens beslut i disciplinära ärenden samt rörande uppsägning och förflyttning kan enligt förslaget överklagas genom besvär till högsta förvaltningsdomstolen enligt samma regler som i riket gäller för sökande av ändring i tjänstemannanämndernas beslut.

Utskottet konstaterar att landskapstjänstemännens möjligheter att genom egna

representanter utöva inflytande på sådana ärenden som i riket handläggs i tjänstemannanämnderna inte tillgodöses genom landskapsstyrelsens förslag. Tjänstemannanämnderna i riket är partssammansatta så att halva antalet medlemmar företräder arbetsgivaren och halva antalet de mest representativa tjänstemannaorganisationerna. Av ordförande och viceordförande krävs juridisk kompetens. Antalet disciplinära ärenden kan dock förutsättas bli så ytterst fåtaliga att inrättande av särskilda nämnder för disciplinärenden inte bör anses nödvändigt. Landskapsstyrelsen är dessutom den myndighet som utnämner, avskedar och förflyttar tjänsteman samt påför disciplintraff. Det kan därför inte heller anses riktigt att ge ett organ, som helt eller delvis tillsatts av landskapsstyrelsen och därför kan anses underlyda denna, befogenheter att ändra landskapsstyrelsens beslut.

Förhållandena i landskapet är sådana att en mängd befogenheter, vilka i riket ankommer på olika myndigheter, här koncentrerats till en enda myndighet, nämligen landskapsstyrelsen. Enligt utskottets uppfattning kan ändå tjänstemännens rättsskydd anses tryggt genom de möjligheter att anföra besvär till högsta förvaltningsdomstolen som ingår i framställningens förslag. Utskottet anser det dock samtidigt betydelsefullt att landskapsstyrelsen uppmärksammar möjligheterna att stärka tjänstemännens ställning och inflytande i frågor som rör deras förmåner och rättigheter, exempelvis genom att utreda möjligheten att medge tjänstemanna-representanter rätt att delta i landskapsstyrelsens beslut rörande disciplintraff, uppsägning och förflyttning. Utskottets minoritet (ordföranden Sune Eriksson och ledamoten Jan-Erik Lindfors) har ansett att landstinget redan vid behandlingen av föreliggande lagförslag borde hemställa hos landskapsstyrelsen om åtgärder i detta avseende och har därför till betänkandet fogat skriftlig reservation.

Utskottet har sålunda i huvudsak omfattat landskapsstyrelsens framställning men har på särskilda punkter kompletterat eller förtydligat lagförslagen. Utskottet har även i vissa fall funnit skäl att närmare redogöra för sin uppfattning om tillämpningen av vissa andra bestämmelser, där ändringar inte föreslås.

Detaljmotivering

Tjänstemannalag för landskapet Åland

4 §. Enligt 36 § självstyrelselagen inrättas tjänster och befattningar som underlyder landskapsförvaltningen av landskapsstyrelsen som även utnämner tjänstemännen. Landskapsstyrelsens befogenheter att inrätta tjänster kan likväl utövas endast i den

mån landstinget i årsstaten anvisat medel för ändamålet. Utskottet har i förtydligande syfte och för att understryka den praxis som hittills följts, infört en bestämmelse härom. Enligt utskottets uppfattning borde landskapsstyrelsen även i fortsättningen till årsstatens motiveringar foga tillräckligt specificerade uppgifter om de nya tjänster man avser att inrätta. Den tjänstetabla som redan länge fogats till årsstaten bör enligt utskottet även i fortsättningen medtas och betraktas som en integrerad del av årsstatens motiveringar.

Vissa bestämmelser om tjänster med avtalslön ingår i förslagets 25 §. Utskottet har dock ansett det motiverat att redan i 4 § uttryckligen nämna att tjänster inrättas antingen med grundlön eller med avtalslön.

Utskottet konstaterar vidare att inrättande av tjänst även kan innebära att tjänsten inrättas som deltidstjänst eller att till den hörande arbetsvolym på annat sätt begränsas. Närmare beslut härom fattas av landskapsstyrelsen i samband med inrättandet.

Av landskapsstyrelsens i självstyrelselagen angivna befogenhet att inrätta tjänster har även härletts en motsvarande rätt för landskapsstyrelsen att indra tjänster. Särskilda regler för indragning finns därför inte intagna i lagförslaget. Utskottet önskar framhålla att landskapsstyrelsen, liksom hittills, i samband med årsstaterna på lämpligt sätt bör redovisa för planerade eller vidtagna indragningar.

I framställningens 5 kap. ingår bestämmelser om förflyttning och omplacering av tjänsteman. Däremot ingår inte i framställningen bestämmelser om överförande av själva tjänsten från en enhet till en annan. Dylika överföringar kan dock anses höra samman med landskapsstyrelsens befogenheter att inrätta och indra tjänster. Enligt utskottets åsikt bör landskapsstyrelsen inte överföra sådana tjänster som inte är vakanta till annan enhet utan samtycke av berörda tjänsteman.

5 §. Utskottet har i förtydligande syfte till paragrafen fogat ett nytt 4 mom. , i vilket hänvisas till att speciella behörighetsvillkor kan finnas angivna i särskilda bestämmelser. Om sådana villkor ingår ofta bestämmelser i exempelvis lagar och förordningar om vederbörande inrättnings förvaltning och organisation. Bland andra landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk innehåller detaljerade kompetensvillkor för tjänstemännen.

13 §. Enligt utskottets åsikt får tjänsteman inte heller på grund av fackförenings-

verksamhet diskrimineras. Utskottet har kompletterat 1 mom. så att det i sak får samma lydelse som i rikslagstiftningen.

15 §. I paragrafen ingår föreskrifter om att tjänsteman inte får fordra, acceptera eller ta emot sådan förmån som kan försvaga förtroendet för honom eller för den myndighet han företräder. Enligt utskottets uppfattning bör en tjänsteman överhuvudtaget inte fordra någon förmån som på ett eller annat sätt kan betraktas som bestickning. Utskottet har dock med hänsyn till en enhetlig rättstillämpning inte föreslagit någon ändring av paragrafens formulering.

18 §. I fråga om skyldigheten att anmäla sådan bisyssla, som inte inkräktar på tjänstemans arbetstid, framhåller utskottet att hänsyn i de enskilda fallen bör tas till bisysslornas karaktär och den tid de kräver. Utskottet anser samtidigt att tjänsteman inte bör åtaga sig eller inneha bisyssla som kan ställa honom i konflikt till den opartiskhet han alltid bör iaktta i sin ordinarie tjänsteutövning.

19 §. Utskottets ändringsförslag är av språklig karaktär.

20 §. Utskottet föreslår vissa förtydliganden i lagtexten. Med tjänstebostad förstås sådan bostad där tjänstemannen är skyldig att ha bo grund av arbetsuppgifternas art eller för att annars kunna fullgöra dem på ett ändamålsenligt sätt. Landskapsstyrelsen bör från fall till fall besluta vilka bostäder som skall ha karaktären av tjänstebostad. Finns tjänstebostad, bör tjänstemannen anses skyldig att bebo den om han inte på uttrycklig ansökan befriats från denna skyldighet. Genom ändringsförslaget betonas denna skyldighet.

På landskapsstyrelsen ankommer även att fastställa grunderna för nyttjande av samtliga slag av personalbostäder, således inte blott för de bostäder som har karaktär av tjänstebostad. Av grunderna bör framgå hur hyrorna beräknas i olika fall. I fråga om rena tjänstebostäder bör av landskapsstyrelsens grunder även framgå när tjänstemannen är skyldig att lämna bostaden i samband med övergång till annan tjänst, pensionering, dödsfall eller annan omständighet.

Skyldigheten att bo på bestämd ort föreslås bli beroende av om särskilda bestämmelser därom har utfärdats. Sådan skyldighet torde numera bli aktuell endast i ett fåtal tjänster, vars speciella karaktär uttryckligen fordrar detta.

21 §. 1 mom. föreslås förtydligat. Dessutom föreslås en ändring i 2 mom. med beaktande av att tjänstemännens löner i framtiden kommer att utbetalas den 15 i varje månad. Orden "i förskott" föreslås därför utgå.

22 §. Enligt utskottets åsikt bör den gemensamma termen "tjänstförrättande tjänsteman" användas i den i 1 mom. beskrivna situationen.

25 §. Utskottet har ansett det ändamålsenligt att komplettera bestämmelserna i 25 § om tjänst med avtalslön. Tjänsteman med avtalslön kan avlönas på två olika sätt, antingen så att tjänsten inplaceras i avtalslöneklasssystemet eller så att man i enskilt fall ingår individuellt avtal om avlöningen. Enligt utskottets åsikt bör dock den senare möjligheten tillämpas endast när landskapets fördel särskilt påkallar detta. Lagtexten har dessutom förtydligats i andra avseenden.

30 §. Enligt framställningen kan landskapsstyrelsen låta bli att besätta tjänst om det finns behov av att förflytta en tjänsteman till en annan tjänst på grund av att ett verk eller en inrättning omorganiseras. Utskottet föreslår en allmänare formulering enligt vilken landskapsstyrelsen alltid skulle kunna låta bli att lediganslå eller besätta en tjänst också i de fall då det enligt 28 § kan finnas behov av att förflytta en tjänsteman till en annan tjänst. Dessutom föreslår utskottet att landskapsstyrelsen i dylika fall kunde förbjuda en underlydande myndighet att lediganslå tjänsten. Även om landskapsstyrelsen besätter tjänsterna, tillämpas på många håll (exempelvis i landskapets skolor) att vederbörande inrättning eller myndighet handhar lediganslåendet.

38 §. Formuleringen i 2 mom. 2 punkten har förtydligats så att den överensstämmer med rikslagstiftningen.

47 §. Utskottet, som konstaterar att landskapets tjänstemän redan enligt gällande lagstiftning av landskapsstyrelsen kan bestraffas i disciplinär ordning, föreslår en mindre omformulering av lagtexten för att understryka kontinuiteten i förhållande till befintlig lagstiftning. I övrigt hänvisas till vad som i allmänna motiveringen sägs om handläggningen av ärende som rör disciplinärt förfarande.

50 §. Utskottet har noterat att framställningens förslag i viss mån avviker från förfarandet i riket. Enligt framställningens 3 mom. förfaller disciplinärt förfarande om åtal väcks på grund av den omständigheten som föranlett det disciplinära förfarandet. Enligt rikslagstiftningen skall det disciplinära förfarandet avbrytas för den tid åtalet är anhängigt men kan sålunda återupptas även om domstolen skulle frikänna berörda tjänsteman eller avstå från att utdöma straff. Utskottet finner dock framställningens förslag ändamålsenligt.

53 §. I 2 mom. har utskottet föreslagit ett par förtydliganden av terminologisk karaktär. Ordet "förundersökning" har närmast avseende på ett polisiärt undersökningsförfarande. Avstängning skall dock kunna komma ifråga även om exempelvis den berörda myndigheten företar en intern utredning.

60 §. Enligt framställningens förslag kan tjänsteman som förflyttats till tjänst vid annat verk eller annan inrättning söka ändring i beslutet hos högsta förvaltningsdomstolen om han anser att beslutet kränker hans rätt. Tjänsteman som förflyttats till annan tjänst vid samma ämbetsverk eller inrättning skulle enligt förslaget inte få söka ändring genom besvär i sådant beslut.

Enligt motsvarande rikslagstiftning har tjänsteman som förflyttas till annan tjänst vid samma ämbetsverk möjlighet att söka rättelse hos tjänstemannanämnden. Över tjänstemannanämndens beslut får besvär inte anföras. För att öka rättsskyddet för tjänsteman som förflyttas inom samma ämbetsverk eller inrättning i landskapsförvaltningen föreslår utskottet en ändring, enligt vilken tjänstemannen i dylika fall ges möjlighet att yrka på rättelse hos landskapsstyrelsen. De funktioner tjänstemannanämnderna har i riket skall enligt framställningen i landskapet delvis handhas av landskapsstyrelsen. Principen med ett särskilt rättseförfarande finns dessutom redan beaktad i framställningens 58 §.

66 §. Enligt förslaget skall tjänsteman av särskilt skäl kunna förordnas att vid sidan av egen tjänst även handha annan tjänst. Utskottet önskar framhålla att sådant förordnande bör kunna komma ifråga endast i undantagsfall och för kortare perioder. Bestämmelsen har delvis motsvarighet i gällande lagstiftning, bland annat i ämbetsverkslagens 24 § (som nu föreslås upphävd) och i 15 § landskapslagen om semester för landskapets tjänstemän, som ålägger tjänsteman att vid behov under semestertid handha på annan tjänsteman ankommande uppgifter utan särskild ersättning.

Landskapslag om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland

1 §. Utskottet har inte tagit ställning till vilket datum den nya tjänstemannalagen skulle träda i kraft. Tidpunkten är beroende av hur ärendets fortsatta handläggning fortskrider i landstinget. Förutom den i självstyrelselagens 14 § avsedda terminen om tre månader torde i praktiken erfordras en övergångstid om minst sex månader innan lagen kan träda i kraft.

10 och 11 §§. Enligt framställningen skulle de tidigare bestämmelserna om rätt till lön på indragningsstat liksom i riket tillämpas ännu fem år efter det den nya tjänstemannalagen trätt i kraft. Då rättsställningen för ordinarie tjänstemän, vilka hittills haft rätt att bli uppförda på indragningsstat, genom den nya lagstiftningen i viss grad försämrats, anser utskottet en övergångstid om tio år ändamålsenlig.

13 §. Bestämmelserna i 2 mom. föreslås förtydligade på samma sätt som i rikslagstiftningen.

15 §. Bestämmelserna i 1 mom. föreslås förtydligade. Utskottet har med återkravsförfarande avsett såväl lagsökning och indrivning som andra former av återkrav.

18 §. Det föreslagna uttrycket "egentlig avlöning" kan vara missvisande och föreslås därför ersatt med det gängse uttrycket "ordinarie avlöning".

19 §. Enligt förslaget till ny tjänstemannalag skall tjänstemannalönerna i framtiden utbetalas den femtonde dagen i varje månad. Enligt framställningen skulle övergången ske stegvis under ett år så att utbetalningsdagarna successivt förskjuts. Enligt utskottets åsikt vore det ändamålsenligt att förkorta övergångsperioden till 6 månader. Utskottet har däremot inte angett några bestämda betalningsdagar. Dessa blir beroende av dels tjänstemannalagens ikraftträdesdatum, dels bankernas öppethållningsdagar.

20 §. Utskottet anser att tjänsteman som på grund av förflyttning till annan tjänst är tvungen att flytta alltid skulle vara berättigad till ersättning för flyttningskostnader. Begreppet "ort" kan i vissa situationer dessutom bli föremål för tolkning.

23 §. Ordalydelsen i 1 mom. föreslås ändrad med samma motivering som beträffande tjänstemannalagens 53 §. Dessutom har utskottet förtydligat momentet så att del av avlöning som innehållits under tiden för åtal, disciplinärt förfarande eller utredning skall utbetalas i sin helhet om tjänstemannen inte bestraffats för den aktuella gärningen.

24 §. Ändringsförslaget motsvarar förslaget under 20 §.

26-30 §§. I 6 kapitlet ingår bestämmelser om förflyttning av tillfälliga funktionä-

rer, timlärare och övriga tillfälliga anställningsförhållanden. Utskottet önskar i sammanhanget framhålla att tillfälliga tjänsteförhållanden i framtiden bör anlitas för sådana uppgifter som är av verkligt tillfällig karaktär. Visar sig arbetsuppgifterna vara av bestående natur, bör tjänsten ombildas till en ordinarie tjänst. Utskottet konstaterar att antalet tillfälliga funktionärer i offentligt anställningsförhållande inom vissa sektorer inom landskapsförvaltningen för närvarande är relativt stort (1985 ca 120 personer). I samband med att den nya tjänstemannalagen träder i kraft borde landskapsstyrelsen därför se över ställningen för de nuvarande tillfälliga funktionärerna och överväga vilka tjänsteförhållanden som kan ombildas till ordinarie tjänster.

Landskapslag angående ändring av 4 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I förslaget ingår bestämmelser som i pensionshänseende likställer lantrådet med ledamöterna av landskapsstyrelsen. Från utskottets sida finns inget att erinra häremot. Utskottet anser att den föreslagna ändringen kan träda i kraft utan direkt anknytning till den föreslagna nya tjänstemannalagstiftningen och föreslår därför den 1 augusti 1987 som ikraftträdelsedag.

Utskottet erinrar om att ändringar av landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse i landstinget skall antas i den ordning 55 § landstingsordningen föreskriver och har därför kompletterat lagförslagets ingress i enlighet härmed.

Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av avgångsbidragsförordningen

Enligt förslaget skulle rikets avgångsbidragsförordning av landstinget antas som blankettlag. Rikets avgångsbidragsförordning har vid tiden för utskottets behandling av ärendet ännu inte utfärdats, varför utskottets handläggning baserats på ett utkast till förordning. Utskottet föreslår inte några ändringar i förhållande till framställningen.

Enligt framställningen skulle de uppgifter som i riket handhas av en särskild delegation för avgångsbidragsärenden i landskapet handhas av landskapsstyrelsen. Utskottet finner förslaget i detta skede ändamålsenligt men hänvisar till vad som anförts i den allmänna notiveringen om möjligheterna att utvidga tjänstemannarepresentanters medverkan i olika angelägenheter som gäller tjänstemännens rättigheter och skyldigheter.

Med hänvisning till det ovan anförda får utskottets vördsamt föreslå

att de i framställningen ingående tre
första lagförslagen antages med följande ändringar:

T j ä n s t e m a n n a l a g
för landskapet Åland

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1-3 §§

(Lika som i framställningen).

4 §

Angående inrättande av tjänster och utnämning av tjänstemän gäller vad därom i 36 § självstyrelselagen för Åland är stadgat. Ny tjänst kan dock inrättas endast om anslag för tjänsten anvisats i årsstat. Tjänst inrättas som tjänst med grundlön eller med avtalslön.

2 kap.

Behörighetsvillkor, ansökningsförfarande och utnämning till tjänst

5 §

(1-3 mom. lika som i framställningen).

Angående övriga behörighetsvillkor gäller vad därom är särskilt stadgat.

6-12 §§

(Lika som i framställningen).

3 kap.

Tjänstemans allmänna rättigheter och skyldigheter

13 §

Tjänstemännen skall i tjänsteförhållande bemötas opartiskt. Ingen tjänsteman får utan fog ges en annan ställning än andra på grund av börd, religion, kön, ålder, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet eller annan därmed jämförbar omständighet.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

14-18 §§

(Lika som i framställningen).

19 §

För klarläggande av sina förutsättningar att sköta tjänsten är tjänsteman skyldig att på begäran lämna uppgifter till landskapsstyrelsen om sitt hälsotillstånd.

(2 mom. lika som i framställningen).

20 §

Tjänsteman är skyldig att bo (utesltn.) i tjänstebostad som reserverats för honom om (utesltn.) inte landskapsstyrelsen i enskilda fall beviljat undantag från denna skyldighet.

Landskapsstyrelsen besluter vilka personalbostäder som har karaktären av tjänstebostad och fastställer grunderna för nyttjande av personalbostäder.

Angående tjänstemans skyldighet att bo på bestämd ort gäller (utesltn.) vad därom särskilt är stadgat.

21 §

För bostad och övriga naturaförmåner i anslutning till tjänsten skall tjänstemannen utge ersättning till landskapet enligt grunder som landskapsstyrelsen fastställer, om inte annat följer av särskilda bestämmelser eller av överenskommelse i tjänstekollektivavtal om ersättningens belopp. Ersättningarna får inte överstiga gängse pris på respektive ort.

I 1 mom. avsedda ersättningar får uppbäras månatligen (utesltn.) från tjänstemannens lön.

22 §

Ordinarie tjänsteman är skyldig att i stället för sin egen tjänst vid behov såsom tjänstförrättande tjänsteman tillfälligt handha annan likartad tjänst vid samma verk eller inrättning. Tjänsteman är härvid för motsvarande tid tjänstledig från sin egen tjänst.

(2 mom. lika som i framställningen).

23 §

(Lika som i framställningen).

4 kap.

Villkoren i anställningsförhållande

24 §

(Lika som i framställningen).

25 §

Med tjänsteman som antagits i tjänst med avtalslön ingår landskapsstyrelsen skriftligt avtal om de villkor som skall iakttas i tjänsteförhållandet. I avtalet kan göras undantag från avlöning enligt fastställd avtalslöneklass eller eljest särskilt bestämmas om avlöningen, om landskapsstyrelsen i enskilt fall anser detta påkallat av landskapets fördel.

Uppsägning av tjänsteman som utnämnts till eller antagits i tjänst med avtalslön betraktas samtidigt som uppsägning av avtalet.

26 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Från det avlöningsbelopp som varje gång skall utbetalas får inte med stöd av 1 mom. aydras mera än vad som enligt lag får utmätas av lön.

27 §

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Förflyttning och omplacering av tjänsteman

28 §

(Lika som i framställningen).

29 §

Då tjänsteman förflyttas till annan tjänst, besätts tjänsten utan att den lediganslås.
(2 mom. lika som i framställningen).

30 §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

Finns det behov av att förflytta tjänsteman till annan tjänst enligt bestämmelserna i 28 § eller på grund av omorganisering av ett verk eller en inrättning kan landskapsstyrelsen låta bli att lediganslå eller besätta tjänst som är eller blir ledig liksom även förbjuda landskapsstyrelsen underlydande myndighet att lediganslå sådan tjänst.

6 kap.

Avbrott i tjänstgöringen

31-37 §§

(Lika som i framställningen).

7 kap.

Uppsägning av tjänsteförhållande

38 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Landskapsstyrelsen får säga upp tjänsteman endast av följande skäl:

- 1) ifrågavarande tjänst indras och tjänstemannen kan inte förflyttas till annan tjänst;
- 2) tjänstemannen förmår inte längre fullgöra sina tjänsteåligganden på behörigt sätt; eller
- 3) tjänstemannen bryter fortgående eller på ett väsentligt sätt mot sin tjänsteplikt eller försummar den fortgående eller på ett väsentligt sätt.

(3-6 mom. lika som i framställningen).

39-40 §§

(Lika som i framställningen).

**8 kap.
Avgångsålder**

41 §

(Lika som i framställningen).

**9 kap.
Avgångsbidrag och periodisk ersättning**

42 §

(1 och 2 mom. lika som i framställningen).

Angående avgångsbidrag och periodisk ersättning samt angående förutsättningarna för beviljande av dessa skall dessutom iakttas vad i landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av avgångsbidragsförordningen (/) stadgas. Landskapsstyrelsen fastställer de grunder enligt vilka storleken av avgångsbidraget bestäms.

43-46 §§

(Lika som i framställningen).

**10 kap.
Disciplinärt förfarande och skadeståndsansvar**

47 §

Tjänsteman som handlar mot sin tjänsteplikt eller försummar denna kan av landskapsstyrelsen i disciplinär väg bestraffas med

- 1) skriftlig varning;
 - 2) skiljande från tjänsteutövning; samt
 - 3) avsättning.
- (2 mom. lika som i framställningen).

48-52 §§

(Lika som i framställningen).

**11 kap.
Avstängning från tjänsteutövning**

53 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Landskapsstyrelsen kan dessutom avstänga tjänsteman från tjänsteutövning

1) om åtal eller disciplinärt förfarande är anhängigt eller utredning med anledning därav pågår,

2) om tjänstemannen lider av sjukdom, lyte eller kroppsskada, som i väsentlig mån hindrar skötseln av tjänsten, eller om tjänstemannen vägrar lämna i 19 § avsedda uppgifter om sitt hälsotillstånd, eller

3) om tjänstemannen blivit uppsagd och allmän fördel kräver att han omedelbart efter uppsägningen avstängs från tjänsteutövning.

(3 mom. lika som i framställningen).

54 §

(Lika som i framställningen).

12 kap.

Tillfälliga tjänstemän

55-57 §§

(Lika som i framställningen).

13 kap.

Sökande av ändring

58-59 §§

(Lika som i framställningen).

60 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Anser tjänsteman som med stöd av 1 mom. nämnda lagrum förflyttats till annan tjänst vid samma ämbetsverk eller inrättning att beslutet om förflyttning kränker hans rätt, får han inom 14 dagar från det han fick del av beslutet skriftligen yrka på rättelse hos landskapsstyrelsen. Till landskapsstyrelsens beslut om förflyttning skall fogas anvisning om rättelseyrkande. Över landskapsstyrelsens beslut i ärendet får ändring inte sökas genom besvär.

61 §

(Lika som i framställningen).

14 kap.

Särskilda bestämmelser

62 §

(Lika som i framställningen).

63 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Ordinarie tjänsteman anses ha avgått från landskapstjänst räknat från den tidpunkt, från vilken han på annat sätt än för viss tid utnämnts till tjänst vid Ålands landsting eller vid Ålands delegation i Nordiska rådet.

64-69 §§

(Lika som i framställningen).

L a n d s k a p s l a g

om införande av tjänstemannalagen för landskapet Åland

(Ingressen lika som i framställningen).

1 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1-2 §§

(Lika som i framställningen).

2 kap.

Författningar som upphävs

3-4 §§

(Lika som i framställningen).

3 kap.

Ombildning av tjänster

5-9 §§

(Lika som i framställningen).

4 kap.
Övergångsbestämmelser

10 §

Indras tjänst, till vilken innehavare av tjänst eller fast befattning enligt 7 § 1 mom. denna lag har förflyttats, innan tio år har förflutit från det tjänstemannalagen trädde i kraft, tillämpas inte på tjänstemannen bestämmelserna i 9 kap. tjänstemannalagen om avgångsbidrag och periodisk ersättning, utan på honom tillämpas fortfarande landskapslagen om rättigheter och skyldigheter, som tillkomma innehavare av Ålands landskapsförvaltning underlydande tjänst eller befattning, som indrages (4/46), nedan kallad landskapslagen om lön på indragningsstat.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

11 §

På tjänsteman som under den i 10 § 1 mom. stadgade tiden om tio år uppförts på indragningsstat, eller på tjänsteman som är uppförd på indragningsstat då tjänstemannalagen träder i kraft, och som efter sagda lags ikraftträdande tar emot landskapstjänst som är huvudsyssla, eller som utnämns eller förflyttas till sådan tjänst, tillämpas inte från ifrågavarande tidpunkt landskapslagen om lön på indragningsstat utan i alla avseenden tjänstemannalagen. Detsamma gäller den som då tjänstemannalagen träder i kraft varit uppförd på indragningsstat och som varit utnämnd till tjänst med avtalslön eller anställd i extraordinarie befattning och i enlighet med 7 § förflyttats till tjänst.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

12 §

(Lika som i framställningen).

13 §

(1 mom. lika som i framställningen).

I beslut som fattats före tjänstemannalagens ikraftträdande, genom vilket befattningshavare har entledigats eller extraordinarie befattningshavare sagts upp eller extraordinarie befattningshavares förordnande återkallats, söks efter det att tjänstemannalagen trätt i kraft ändring med iakttagande av de bestämmelser som gällde innan sagda lag trädde i kraft. Besvärerna handläggs och avgörs enligt samma bestämmelser.

14 §

(Lika som i framställningen).

15 §

På preskription av fordran på lön eller annan ekonomisk förmån som följer av tjänsteförhållande och som före tjänstemannalagens ikraftträdande utan grund utbetalts till tjänsteman, tillämpas de bestämmelser som gällde innan tjänstemannalagen trädde i kraft. Har återkravsförfarande beträffande sådan förmån inte inletts eller har återkrav inte i annan ordning anhängiggjorts inom tre år efter tjänstemannalagens ikraftträdande är rätten till återkrav av förmånen dock förverkad.

(2 mom. lika som i framställningen).

16-17 §§

(Lika som i framställningen).

5 kap.

Villkoren i anställningsförhållande under övergångstiden

18 §

(1-3 mom. lika som i framställningen).

Då tjänsteförhållandet upphör, betalas till tjänsteman avlöning ända till dagen för tjänsteförhållandets upphörande, sagda dag medräknad. Upphör tjänsteförhållandet under kalendermånaden på grund av att tjänstemannen avlider, betalas dock till hans rättsinnehavare ett belopp som motsvarar den ordinarie avlöningen för den återstående delen av månaden.

Med ordinarie avlöning avses i tjänst som hör till avlöningsklassen A eller C grundlön och eventuella ålderstillägg samt i tjänst som hör till avtalslöneklassen S avtalslön, samt i tjänst tillhörande avtalslöneklass S, i vilken erläggs tabellön enligt inplaceringslöneklassen, dessutom ålderstillägg. Med allmänna tillägg avses dyrortstillägg och fjärrortstillägg.

19 §

Avlöningen för i denna paragraf avsedd tjänsteman betalas, utan hinder av vad som med stöd av landskapslagen om tjänstekollektivavtal är överenskommet, för de sex kalendermånader som föregår tjänstemannalagens ikraftträdande, som följer:

1) till innehavare av ordinarie tjänst och fast befattning samt till tjänsteman som tjänstledig från ordinarie tjänst eller fast befattning sköter extraordinarie befattning betalas annan avlöning än i 18 § 2 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg

för månad den ..

för månad den ..

för månad den ..

för månad den ..

för månad den .. , och

för månad den ..

(utesltn.).

2) till andra än i 1 punkten avsedda personer i tjänsteförhållande betalas annan avlöning än i 18 § 2 mom. avsedda tilläggsarvoden och lönetillägg

för månad den ..

för månad den ..

för månad den ..

för månad den ..

för månad den .. , och

för månad den ..

(utesltn.).

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

20 §

(1 mom. lika som i framställningen).

Är tjänsteman på grund av förflyttning till annan tjänst tvungen att flytta (utesltn.), skall han få ersättning för skäligen flyttningsskostnader.

21-22 §§

(Lika som i framställningen).

23 §

Har tjänsteman med stöd av 53 § 2 mom. 1 punkten tjänstemannalagen avstängts från tjänsteutövning under tiden för åtal, disciplinärt förfarande eller utredning med anledning därav, innehålls under denna tid hälften av hans avlöning. Om tjänsteman inte bestraffats för den gärning som lett till avstängningen, betalas den innehållna avlöningen till tjänstemannen.

(2 och 3 mom. lika som i framställningen).

24 §

Har tjänsteman som uppsagts på i 42 § 1 mom. tjänstemannalagen stadgad grund, genom landskapets försorg anvisats annan tjänst eller annat arbete hos landskapet (utesluten.), och är tjänstemannen därigenom tvungen att flytta för att kunna ta emot ifrågavarande tjänst eller arbete, har han rätt till ersättning för skäligen flyttningskostnader.

25 §

(Lika som i framställningen).

6 kap.

Tillfälliga tjänstemän

26-30 §§

(Lika som i framställningen).

7 kap.

Särskilda bestämmelser

31-35 §§

(Lika som i framställningen).

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 4 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse

I enlighet med landstingets beslut, tillkommet i den ordning 55 § landstingsordningen för landskapet Åland föreskriver,

ändras 4 § 1 mom. landskapslagen den 5 november 1971 om Ålands landskapsstyrelse (42/71), samt

fogas till 4 § nya 3 och 4 mom., som följer:

4 §

(Lika som i framställningen).

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 1987.
(2 mom. lika som i framställningen).

Utskottet föreslår vidare

att det i framställningen ingående fjärde lag-
förslaget måtte antagas oförändrat.

Mariehamn den 29 januari 1987.

På lagutskottets vägnar:

Sune Eriksson
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare

Närvarande vid ärendets avgörande behandling: ordföranden Sune Eriksson, viceord-
föranden Curt Carlsson, ledamöterna Börje Eriksson och Jan-Erik Lindfors samt
ersättaren Boman.

R E S E R V A T I O N

Enligt framställningen, som utskottets majoritet omfattat, sköter landskapsstyrelsen samtliga ärenden som gäller tjänstemännens rättsliga ställning. Sålunda åligger det landskapsstyrelsen att inrätta, överföra och ändra tjänster samt även att indra tjänster och säga upp tjänstmännen. Dessutom bemyndigar lagen landskapsstyrelsen att i disciplinär väg bestraffa tjänstemän liksom att fatta beslut om avstängning. Ändring i landskapsstyrelsens beslut skall så vitt det gäller disciplinärt förfarande, uppsägning eller förflyttning till annat verk eller inrättning sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen.

Enligt rikets lag finns för behandling av ärenden rörande disciplin och uppsägning en tjänstemannanämnd vilken också fattar beslut i dessa frågor. Denna tjänstemannanämnd är sammansatt av arbetsgivar- och arbetstagarrepresentanter och har till uppgift att påföra disciplinstraff samt att avgöra ärenden som uppkommit till följd av att utnämmande myndighet beslutat om uppsägning.

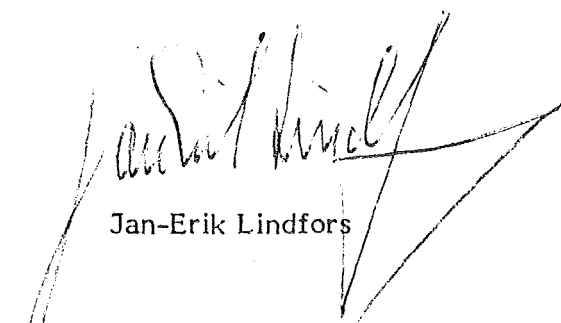
Vi undertecknade kan inte omfatta principen att landskapsstyrelsen jämte andra arbetsgivaruppgifter också skulle ges en status motsvarande tjänstemannanämnderna i riket. Lagutskottet har visserligen i betänkandet berört den här problematiken men vi anser, att landstinget genom ett uttryckligt ställningstagande borde uppmärksamma den här skiljaktigheten mellan rikslagstiftningen och landskapslagstiftningen. Den nya tjänstemannalagstiftningen innebär i sig redan en försämring av många ordinarie tjänstemäns rättsliga ställning och hittills okränkbara anställningstrygghet och det är inte orsak att för de åländska landskapsanställdas vidkommande gå ytterligare ett steg längre. Enligt lagförslaget skulle landskapsstyrelsen bli både utnämmande, avsättande, tillrättaläggande och bestraffande myndighet, utan rätt för den enskilda tjänstemannen att i en trängd situation våga så att säga "på hemmaplan" räkna med åtminstone ur den anställdas synpunkt sett fullkomligt opolitisk prövning av sitt ärende. Rikets tjänstemannanämnder kan närmast karaktäriseras som ett slags domstolar med domstolsbehandling av förekommande ärenden. Vi är medvetna om att de små förhållandena på Åland kan skapa vissa problem i sammanhanget men vi är också övertygade om att problemen kan finna en lösning om blott parterna med verkligt allvar gemensamt skulle försöka få fram en åländsk plan över hur tjänstemannafrågorna i vissa fall kunde handläggas, utanför så att säga "regeringens" bord.

Därför har vi föreslagit att till lagutskottets betänkande skulle fogas förslag om en hemställningskläm enligt följande:

att Landstinget hemställer om att
landskapsstyrelsen i samråd med tjäns-
temannaorganisationerna skulle utreda
frågan om hur de landskapsanställda
tjänstemännens rättsliga ställning kun-
de tryggas, på liknande sätt som man
gjort i riket genom att där tillsätta
tjänstemannanämnder, samt att därefter
inkomma till landstinget med av
utredningen påkallade förslag till
komplettering av tjänstemannalag-
stiftningen.

Mariehamn den 4 mars 1987

Sune Eriksson

Jan-Erik Lindfors